

Policy for bærekraft

Revisjonshistorikk

Dato	Beskrivelse av endring	Dokumenteier
05.10.2021	Behandlet av konsernledelsen	Johan Hjerkin/ Jørund Buen
14.10.2021	Behandlet i styrets risikoutvalg og vedtatt i styret	Johan Hjerkin/ Jørund Buen
28.10.2022	Behandlet av konsernledelsen	Johan Hjerkin/ Jørund Buen
09.11.2022	Behandlet i styrets risikoutvalg og vedtatt i styret	Johan Hjerkin/ Jørund Buen

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn og formål	4
1.1. Samfunnsoppdrag	4
1.2. FN bærekraftsmål	4
1.3. Sørøst-Norge kan påvirke	5
2. Definisjoner	6
3. Rammebetingelser	7
3.1. Interne føringer	7
3.2. Eksternt regelverk	8
4. Overordnede prinsipper for styring og kontroll av bærekraft	9
4.1. Organisering	9
4.1.1. Ansvarsdeling	10
4.1.2. Kapasitet og kompetanse	12
4.2. Måling av risiko	12
4.3. Overvåking og kontrolltiltak	12
5. Policykrav	13
5.1. Ansvarlig: Forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet	13
5.2. Samfunnsengasjert: Ta sosiale og miljømessige hensyn i vår daglige drift	14
5.2.1. Våre forventninger til oss selv	15
5.2.2. Våre forventninger til leverandører og partnere	15
5.2.3. Våre forventninger til våre låntagere	16
5.2.4. Våre forventninger som eier, investor og distributør	16
5.3. Klimaoffensiv: Redusere egne utslipp, og hjelpe kundene å gjøre det samme	17
5.3.1. Våre forventninger til oss selv	17
5.3.2. Våre forventninger til våre låntagere	18

5.3.3. Våre forventninger som eier, investor og distributør (kapitalforvaltning)	19
6. Rapportering	19
6.1. Intern rapportering	19
6.2. Ekstern rapportering	20
7. Avvikshåndtering	20

1. Bakgrunn og formål

1.1. Samfunnsoppdrag

SpareBank1 Sørøst-Norge har sammen med øvrige SpareBank 1-banker og SpareBank 1-gruppen et felles samfunnsoppdrag:

«Vi er til for å bidra til en bærekraftig utvikling i norske lokalsamfunn».

I over 160 år har SpareBank 1 Sørøst-Norge hatt en viktig rolle som lokal støttespiller og bidragsyter til bærekraftig utvikling. Bærekraftig utvikling handler om å imøtekomme behovene til dagens generasjon, uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov. Vårt samfunnsansvar rommer både økonomiske, sosiale og miljømessige forhold.

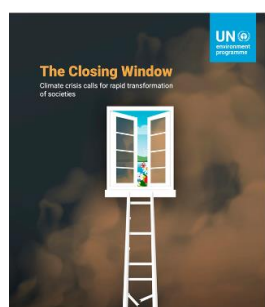

1.2. FN bærekraftsmål

FN har definert 17 bærekraftsmål frem mot 2030, langs tre hoveddimensjoner, tett koblet til hverandre:

- Miljø: unngå forurensning; tilgang på energi, vann og gode sanitærforhold; ansvarlig produksjon og ressursforbruk; bekjempelse av klimaendringer; styrke biologisk mangfold
- Sosiale forhold: bekjempelse av ulikhet; utvikle byer og samfunn; helse; utdanning; likestilling; bekjempelse av krig og konflikt; bekjempelse av sult og fattigdom; anstendige arbeidsforhold; bekjempelse av økonomisk kriminalitet
- Økonomisk vekst, infrastruktur og innovasjon

Bærekraftsmålene er verdenssamfunnets felles plan for fred og velstand, både for dagens og kommende generasjoner. 27.oktober 2022 offentliggjorde FN rapporten «The closing window» med følgende kommentar (se bilde).

As growing climate change impacts are experienced across the globe, the message that greenhouse gas emissions must fall is unambiguous. Yet the *Emissions Gap Report 2022: The Closing Window – Climate crisis calls for rapid transformation of societies* finds that the international community is falling far short of the Paris goals, with no credible pathway to 1.5°C in place. Only an urgent system-wide transformation can avoid climate disaster.

1.3. Sørøst-Norge kan påvirke

Konsernet gjennomførte en vesentlighetsanalyse i 2018 (SpareBank 1 BV) og 2019 (Sparebanken Telemark), gjennom en omfattende interessentdialog. Analysen pekte på områder der konsernet kan forsterke sin positive påvirkning, og på risikoområder der konsernet bør redusere sin negative påvirkning. De mest vesentlige temaene i analysene var samlet sett å:

- Bekjempe økonomisk kriminalitet
- Utvikle våre ansatte
- Arbeide med etikk og anti-korrupsjon
- Drive lokal næringsutvikling

Som del av arbeidet med å følge opp FNs prinsipper for ansvarlig bankdrift gjorde konsernet i 2020 en påvirkningsanalyse. Den viste størst positiv påvirkning på boforhold, sunn økonomisk vekst og jobbskaping, og størst negativ påvirkning (hovedsakelig gjennom utlån i bedriftsmarkedet) innen områdene avfall, klima, biologisk mangfold, jordkvalitet og ressursbruk.

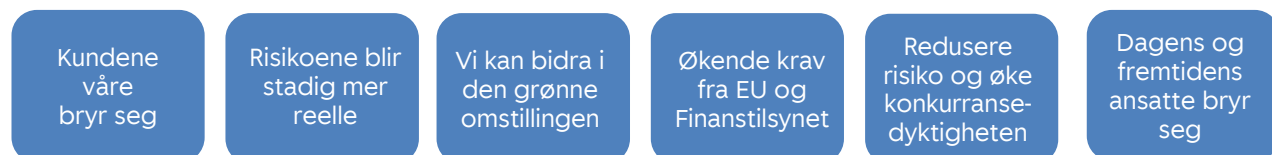
Konsernet har, basert på vesentlighetsanalysen, påvirkningsanalysen og vår analyse av risiko og muligheter på bærekraftsområdet, valgt å fokusere på følgende av FNs bærekraftsmål (se figur under).

Den finansielle stabiliteten i verden og Norge utfordres stadig av blant annet økonomisk kriminalitet, klimaendringer, bruk av naturressurser, militære konflikter og sosial uro. Det kan ha konsekvenser for virksomheten til konsernet direkte, og indirekte, gjennom at kundene våre påvirkes. Motsatt påvirker også konsernet selv utviklingen, for eksempel gjennom hva vi gir lån til, hvilke krav vi stiller til kunden for å gi lån, hvilke råd vi gir kunden om pensjon og fondssparing, hvilke aktiviteter vi sponser og støtter, hva vi forsikrer eller hvilke krav vi stiller til leverandørene våre. Konsernets ambisjon er å merkbart forsterke vår positive og

redusere vår negative påvirkning på mennesker, miljø og samfunn. Kunder, ansatte og de vi vil ansette forventer det av oss, myndighetene vil kreve det av oss, vi må gjøre det for å være konkurransedyktige – og vi forventer det av oss selv. Vi har også begynt å se forretningsmulighetene dette innebærer for konsernet.

Det er altså flere grunner til at konsernet fokuserer på bærekraft:

Formålet med policy for bærekraft er å beskrive hvordan konsernet overordnet jobber med bærekraft, innen virksomhetsstyring, drift, utlån, investeringer, eierstyring, og overfor leverandører og partnere. Policyen skal klargjøre strategi, mål, organisering, ansvarsfordeling og rapportering innen bærekraft. Den skal tydeliggjøre hvilke krav og forventninger som stilles til avdekking, håndtering og styring av risiko og muligheter i konsernet på bærekrafts- og klimaområdet. Etterlevelse av denne policyen er en forutsetning for å etterleve prinsipper og eventuelle risikorammer knyttet til slike risikoer. Dette dokumentet skal også gi retning for hvordan konsernet skal etterleve regelverk og rutiner som er fastsatt av myndighetsorganer, konsernets styre og ledelsen.

Intern policyeier er leder for bærekraft, som er ansvarlig for å utarbeide og vedlikeholde policyen. Konsernledelsen og styret involveres og er beslutningstaker ved endringer. Styret skal jevnlig og minst årlig revidere dokumentet Policy for bærekraft.

2. Definisjoner

Begreper	Definisjoner
Bærekraftig utvikling	Det å imøtekomme behovene til dagens generasjon, uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov. Bedrifters samfunnsansvar rommer både økonomisk, sosiale og miljømessige forhold.
ESG	(Environmental, Social and Governance; miljø, sosiale forhold og selskapsstyring). Klimagassutslipp og energiforbruk er eksempler på miljømessige forhold, menneskerettigheter og arbeidsforhold er eksempler på sosiale faktorer, mens etterlevelse av lover og kontrollmekanismer i selskapet er eksempler på styringsmessige forhold.
Bærekraftsrisiko	En samlebetegnelse for forhold relatert til klima, miljø, sosiale forhold og selskapsstyring som kan medføre at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner, bøter, økonomisk tap, andre strafferettslige sanksjoner eller svekket omdømme. Dette kan skyldes vår manglende etterlevelse av regulatoriske krav eller markedets forventninger knyttet til konsernets påvirkning, men det kan også (slik som ved eventuelle økonomiske tap grunnet fysisk klimarisiko, se under) skyldes en ytre påvirkning på vår virksomhet. Vår bruk av begrepet bærekraftsrisiko inkluderer

	derfor klimarisiko.
Klimarisiko	En type bærekraftsrisiko som knytter seg til samfunnets og konsernets risiko som følge av at klimaet og klimapolitikken endrer seg. Begrepet består av tre deler: <i>fysisk risiko</i>, <i>overgangsrisiko</i> og <i>ansvarsrisiko</i>. Konsernet har en <i>direkte</i> klimarisiko knyttet til egen drift (f.eks. overgangsrisiko knyttet til nye myndighetskrav til banker på klimaområdet), og en <i>indirekte</i> risiko knyttet til våre lånekunder (f.eks. hvis de utsettes for klimarisiko og ikke klarer å tilbakebetale sine lån). Risikoen kan oppstå på grunn av vår manglende etterlevelse av regulatoriske krav eller markedets forventninger knyttet til konsernets påvirkning, men kan også, gjennom fysisk klimarisiko, skyldes en ytre påvirkning på vår virksomhet.
Fysisk klimarisiko	Risikoen for økonomiske konsekvenser knyttet til fysisk skade som følge av klimaendringer (f.eks. forsikringserstatning, eller skade på eiendeler).
Overgangsrisiko	Knytter seg til kostnader og økonomiske konsekvenser av overgangen til lavutslippssamfunnet (f.eks. endrede kundepreferanser, teknologiendringer eller myndighetskrav).
Ansvarsrisiko	Knytter seg til erstatningskrav på grunn av beslutninger eller mangel på beslutninger som bidrar til, eller reduserer risikoen for, klimaendringer.
Samfunnsansvar	Vår integrasjon av sosiale og miljømessige hensyn i vår daglige drift, på frivillig basis, ut over å overholde eksisterende lover og regler. Vårt samfunnsoppdrag som sparebank rommer i tillegg et ansvar for verdiskaping og utvikling i vårt markedsområde, gjennom våre tjenester som finanskonsern og ved at stiftelsene som er blant våre største eiere fordeler mye av vårt overskudd i form av gavemidler.
Vesentlig hendelse innen bærekraft	Brudd eller alvorlig brudd på lovverk relatert til klima, miljø, sosiale forhold eller selskapsstyring, som får/kan få rettslige konsekvenser, eller føre til henholdsvis tap av liv eller helse, tap av tillit hos kunder/ansatte, tap av omdømme, eller vansker med å rekruttere ansatte.
Bidra til alvorlig miljøskade	Skade UNESCOs verdensarvsteder; medvirke til tap av globalt truede arter og tap av viktige økosystemer; medvirke til avskoging; medvirke til alvorlig forurensning.
Forårsake uakseptable nivåer av klimagasser	Ha vesentlig høyere utslipp, og vesentlig høyere utslipp per produsert enhet, enn sammenlignbare selskaper, og mangle konkrete, troverdige og tidfestede planer for å redusere utslippene raskere og kraftigere enn sammenlignbare selskaper for dermed å få utslippene ned på nivået til disse selskapene.

3. Rammebetingelser

3.1. Interne føringer

- Policy for bærekraft skal legges til grunn for beslutninger og daglig arbeid i hele konsernet, og gjelder alle selskaper, avdelinger og ansatte i konsernet. Relevante

elementer og henvisninger til Policy for bærekraft er derfor, eller vil bli, innarbeidet i alle relevante policyer og retningslinjer. Arbeidet med bærekraft skal være uavhengig av forretningsområdene.

- Policy for bærekraft gjelder for alle direkteinvesteringer, datterselskaper og selskaper der konsernet har majoritetskontroll.

3.2. Eksternt regelverk

Policy for bærekraft bygger på norske lover og internasjonalt anerkjente rammeverk. Den bygger også på vår overordnede forretningsstrategi, der bærekraft er et eget konsernsatsingsområde, i tillegg til å være integrert i virksomhetsområdenes strategier. Den berøres av en rekke lover, regler og retningslinjer som legges til grunn for godt bank- og finanshåndverk på bærekraftsområdet:

- Lov om bærekraftig finans, om inkorporerer EUs offentliggjøringsforordning og taksonomi-forordningen (2020/852) og offentliggjøringsforordningen (2019/2088) er
- EBAs retningslinjer for innvilgning og overvåking av lån (EBA/GL/2020/06)
- EUs direktiv for ikke-finansiell rapportering (2014/95/EU)
- Regnskapslovens § 3-3 c
- Egnethetskrav på bærekraft i MIFiD II
- FNs miljøprograms Prinsipper for ansvarlig bankdrift, og påvirkningsanalyser av konsernet
- Global Reporting Initiatives (GRI) standard for bærekraftsrapportering
- Anbefalingene til Task-force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)

Policyen bygger også på generelle retningslinjer og rammeverk for næringslivet innen bærekraft, slik som FNs Global Compacts ti prinsipper for samfunnsansvar, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.

En rekke andre lover og regler innen henholdsvis miljø, sosiale forhold og selskapsstyring er enten direkte relevante for konsernet eller indirekte relevante fordi de berører lånekundene våre:

- Miljø (i hovedsak kunder):
 - Naturmangfoldloven, Våtmarks konvensjonen (Ramsar konvensjonen), Forurensningsloven, Dyrevelferdsloven og Klimaloven
- Sosiale forhold (både kundene og konsernet):
 - Åpenhetsloven, internasjonal humanitær rett (herunder Genèvekonvensjonene), Likestillings- og diskrimineringsloven, Personopplysningsloven og Arbeidsmiljøloven
- Selskapsstyring (både kunder og konsernet):
 - Korrupsjonslovgivningen med tilhørende konvensjoner, Hvitvaskingsloven og Skatteloven

4. Overordnede prinsipper for styring og kontroll av bærekraft

Konsernet er avhengig av tillit fra kunder, offentlige myndigheter og samfunnet for øvrig. Derfor skal vi:

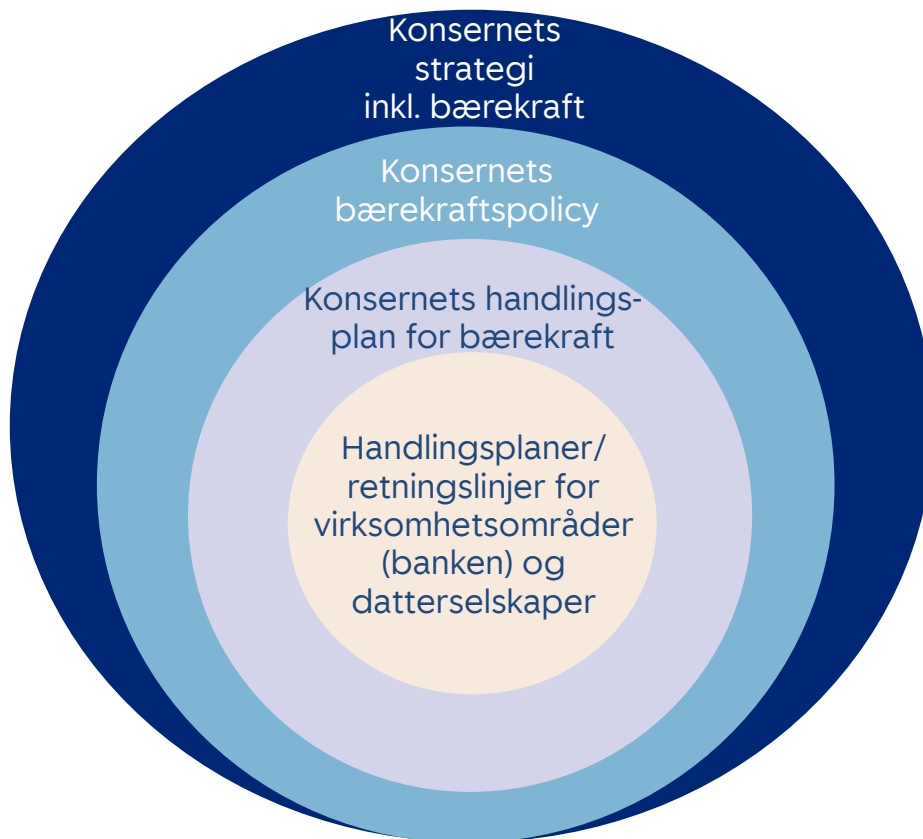
- informere åpent og ærlig om vår virksomhet til kunder, ansatte, eiere, samarbeidspartnere og samfunnet for øvrig
- kjennetegnes av medarbeidere med høy etisk standard, god eierstyring og selskapsledelse
- etterleve relevante lover og forskrifter
- ha nulltoleranse for korrupsjon, bestikkelser og annen økonomisk kriminalitet
- være en aktiv og lyttende aktør som sikrer berørte parter rett til effektiv klageadgang gjennom forsvarlige prosesser
- holde orden i eget hus og prioritere miljøvennlige løsninger

Hensynet til bærekraft skal være en del av konsernets DNA. Dette innebærer at hensynet til etikk, sosiale forhold, selskapsstyring, klima og miljø skal gjennomsyre hele vår virksomhet – både arbeidet til den enkelte avdeling og ansatte, og kravene konsernet stiller kunder, leverandører og andre interessenter. Konsernet skal ikke medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. Dette gjelder både i produkter og tjenester, rådgivning og salg, investerings- og kredittbeslutninger, markedsføring, anskaffelser, intern drift, eierstyring og selskapsledelse.

Hovedfokus for bærekraftarbeidet er konsernets kjernevirksomhet innen personmarked og bedriftsmarked.

4.1. Organisering

- Styret beslutter konsernets strategi som omfatter bærekraftstrategien
- Styret beslutter bærekraftspolicy.
- Konsernets strategi og bærekraftspolicy
 - forankres og revideres i tråd med overordnet konsernstrategi, forretningsstrategi og risikostrategi.
 - innarbeides i aktuelle strategiske styringsdokumenter.
- De enkelte selskapene som inngår i konsernet skal operasjonalisere strategien i egen virksomhet, med tilhørende vedtak i styrende organer.

4.1.1. Ansvarsdeling

Styret

Styret er ansvarlig for den totale bærekraftsrisikoen i konsernet. Styret skal fastsette konsernets policy for bærekraft, og skal forsikre seg om at den blir kommunisert og forstått av organisasjonen. Styret skal også påse at det er etablert en permanent og effektiv bærekraftsfunksjon i konsernet.

Styret har det overordnede ansvaret for at bærekraftsarbeidet utføres i tråd med gjeldende lover og regler. Styret skal påse at interne retningslinjer er konkrete og dekkende og sikrer etterlevelse på området. Dette gjøres ved

- presentasjon fra leder for bærekraft, minimum årlig (se under)
- fastsettelse av overordnede retningslinjer
- gjennomgang av den periodiske risikorapporteringen.

Konsernsjef

Konsernsjef er ansvarlig for innstilling av, godkjenning av og tilsyn med gjennomføringen av den overordnede bærekraftstrategien. Dette inkluderer virksomhetens risikoappetitt og risikovilje, rammeverk for risikostyring og bærekraft, og tiltak for å sikre at ledelsen avsetter tilstrekkelig tid og ressurser til arbeid med risikostyring på bærekraftsområdet. Konsernsjef har ansvaret for å påse at policy og retningslinjer fastsatt i styret implementeres i organisasjonen.

Konsernledelsen

- forhåndsbehandler presentasjoner og skriftlig rapportering til styret
- fører tilsyn med ordinær rapportering på bærekraftsrisiko
- behandler løpende rapporter på fremdrift og risiko i store prosjekter, og involveres ved vesentlige endringer eller hendelser

- kan involveres ved behov for koordinering av bærekraftsinitiativer på tvers av avdelinger og virksomhetsområder.

Enheten for bærekraft

Enheten for bærekraft er kontaktpunkt og pådriver i konsernets arbeid med å redusere sin negative påvirkning og øke sin positive på bærekraftsområdet. Enheten har ansvaret for å identifisere og vurdere bærekrafts- og klimarisikoer, og innarbeide disse i konsernets totale risikostyring ligger hos leder for bærekraft, i samarbeid med leder for risikostyring.

Bærekraftsenheten er ellers blant annet ansvarlig for å:

- minimum årlig presentere fagområdet for styret. Presentasjonen inkluderer tiltaksfremdrift og måloppnåelse på bærekraftsområdet, eventuelle forslag til revidering av policy og strategi, samt utkast til årlig ekstern rapportering
- bidra til rapportering av bærekraftsrisiko som del av risikorapporteringen fra konsernet til styret, med samme format og frekvens
- rapportere fremdrift og risiko på viktige prosjekter og endringer til konsernledelsen
- etablere effektive prosesser for etterlevelse av gjeldende regelverk, sørge for kontinuerlig oppfølging, og sørge for konsistens og helhet i arbeidet

Bærekraftrådet

Fordi bærekraft integreres i arbeidet i den enkelte del av virksomheten, er de fleste tiltakene i bærekraftstrategien eid av andre deler av virksomheten enn bærekraftsenheten. Det setter økende krav til informasjonsdeling og koordinering på tvers. Dette skjer i bærekraftrådet i konsernet, som består av ansatte som arbeider tett med oppfølging av bærekraftstrategien. Rådet ledes av leder for bærekraft.

Ledere for virksomhetsområdene

Ledere for virksomhetsområdene i konsernet er ansvarlige for faktisk etterlevelse av gjeldende regler og retningslinjer, kommunisere og implementere endringer i regelverket innenfor sitt ansvarsområde og sørge for at mål og tiltak relevante for virksomhetsområdet er kjent for de ansatte. Ledere for virksomhetsområdene i konsernet er ansvarlige for å videreformidle til leder for bærekraft relevant informasjon om bærekraftsrisiko eller -muligheter som mottas fra bransje- og/eller interesseorganisasjoner og andre eksterne organisasjoner og fagmiljøer.

Ledere for stabs- og støttefunksjoner

Ledere for stabs- og støttefunksjoner er ansvarlige for oppdatering av egne styringsdokument, gjennomføring av opplæring og praktisk implementering av regelverket, dvs. etablering av effektive prosesser for tilrettelegging for etterlevelse av gjeldende regelverk. Avdelingsledere har også ansvar for daglig etterlevelse av regler og retningslinjer for sitt ansvarsområde.

Ledere for stabsenheter i konsernet er ansvarlige for å videreformidle relevant informasjon om bærekraftsrisiko eller -muligheter som mottas fra bransje- og/eller interesseorganisasjoner og andre eksterne organisasjoner og fagmiljøer til leder for bærekraft.

Medarbeidere

Alle medarbeidere har et selvstendig ansvar for at de til daglig etterlever og forstår gjeldende rutiner og regelverk innenfor sitt arbeids- og ansvarsområde. De skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko og informere sin leder om eventuelle brudd på regler og retningslinjer.

4.1.2. Kapasitet og kompetanse

Håndtering av bærekraftsrisiko og -muligheter i konsernet krever et meget bredt spekter av kompetanser. Det er urealistisk og uhensiktsmessig at bærekraftsenheten eller andre enkeltavdelinger innehar hele denne kompetansen. Mens den kanskje viktigste kompetansen i bedriftsmarkedsavdelingen er å forstå hvordan overgangsrisiko og risiko innen sosiale forhold påvirker kredittrisiko for eiendomsprosjekter, er nøkkelutfordringen for økonomiavdelingen rapportering etter taksonomiforordningen. Konsernets enhet for bærekraft har derfor utviklet et omfattende læringsløp for hver avdeling, tilpasset behovene den enkelte avdeling har for bærekraftskompetanse i sitt arbeid. Læringsløpet tar utgangspunkt i de viktigste bærekrafttemaene for den aktuelle delen av konsernet står for, inkludert både risikoer og muligheter. Læringsløpet inkluderer også konsernledelsen og styret. Læringsløpet består av innledende fysiske heldagskurs, med påbygning i form av kurs, case eller oppfølging med eksperter, avhengig av forholdene og behovene i den enkelte avdeling.

4.2. Måling av risiko

Den vesentligste risikoen for konsernet ligger i utlån til – og annen virksomhet rettet mot – boliger og næringsbygg som er lite energieffektive og/eller utsatt for fysisk klimarisiko.

Risikoen vil fremover måles i form av

- %andel bygg med dårlig energimerke
- %andel bygg som både mangler energimerke og byggeår
- %andel bygg definert som sårbar for vesentlig fysisk klimarisiko.

Risiko	Underkategori	Risikoindikator	Ramme/måltall	Nivå	Nivå
Bærekraftsrisiko	Personmarkedet (PM)	Energimerke A/B + byggeår 2012-2020	Ramme	≥11,18 %	<9,50 %
		Energimerke F	Ramme	≤11,05 %	>13,00 %
		Energimerke G	Ramme	≤15,73 %	>18,50 %
		Manglende byggeår og manglende energimerke	Ramme	≤40,00 %	>47,00 %
	Bedriftsmarkedet (BM)	Energimerke A/B + byggeår 2012-2020	Ramme	≥14,00 %	<11,90 %
		Energimerke F	Ramme	≤4,25 %	>5,00 %
		Energimerke G	Ramme	≤6,16 %	>7,25 %
		Manglende byggeår og manglende energimerke	Ramme	≤66,30 %	>78,00 %
	PM	Indikasjon på at utsatt for vesentlig fysisk klimarisiko	Ramme	≤5,00 %	>5,50 %
	BM	Indikasjon på at utsatt for vesentlig fysisk klimarisiko	Ramme	≤0,45 %	>0,50 %

Bærekraftsrisiko knyttet til midlene banken har plassert på vegne av kundene er også vesentlig å måle. Inntil det enkelte verdipapirfond har begynt å rapportere på sine viktigste negative påvirkninger (principal adverse impacts, PAI) innen bærekraft i 2023 som følge av EUs offentliggjøringsforordning, vurderes imidlertid datagrunnlaget å være for svakt til å operere med spesifikke rammer eller måltall. Fokuset foreløpig er derfor på overvåking (se neste avsnitt).

4.3. Overvåking og kontrolltiltak

- Fagenheten for bærekraft holder årlige risikoworkshops med alle avdelinger. Tiltakene følges opp av den relevante avdelingen med faglig bistand fra fagenheten for bærekraft.

- HR holder årlige risikoworkshops om likestilling og mangfold med relevante avdelinger. Tiltakene følges opp av den relevante avdelingen med faglig bistand fra HR og fagenheten for bærekraft.
- Compliance-avdelingen har etablert en kontrollplan for bærekraftsområdet, informert av resultatene fra risikoworkshopene.
- Kredittavdelingen i Bedriftsmarkedet overvåker resultater i bærekraftmodulen for vurdering av næringslån
- Bærekraftsaspekter ved verdipapirfond overvåkes gjennom arbeidet til Spare- og plasseringsutvalget samt gjennom merkeordningen for bærekraft. Kontroll skjer ved å hente inn en ekstern tredjepart til å hente inn oppdaterte data fra leverandørene, samt gjøre stikkprøver. I tillegg overvåker vi følgende parametre:
 - Karbonintensiteten til fondsporteføljen (mUSD/tonn CO2)
 - Prosentandelene av kundenes midler som er plassert i hver av kategoriene i ESG-merkeordningen (fond som scorer A til C kan inkluderes blant SpareBank 1s anbefalte fond)

5. Policykrav

Konsernets bærekraftsstrategi frem mot 2025 har følgende tre pilarer:

Under følger beskrivelse av forventninger under hver av pilarene i bærekraftstrategien. Der det er relevant i avsnittet under er forventningene knyttet spesifikt til aktører, avdelinger, roller eller relasjoner.

5.1. Ansvarlig: Forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet

- Det er naturlig at vi som finanskonsern tar et ansvar for bekjempelse av økonomisk kriminalitet ut over det som er lovpålagt (se Policy for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering). Vi har både kompetanse, ressurser, mulighet til positiv påvirkning, og behov for å redusere risiko. Økonomisk kriminalitet er et samfunnsproblem som rammer både enkeltpersoner og næringslivet. Det er derfor viktig for konsernet å jobbe aktivt på området for at kunder og samfunnet generelt skal ha tillit til oss.
- I tillegg til å intensivere arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering, skal konsernet arbeide aktivt for å forebygge, avdekke, utrede og håndtere svindel mot kundene (antisvindel) og etterleve sanksjonsregelverket. Videre skal vi ta samfunnsansvar

gjennom å informere aktivt i egne kanaler og media for å forebygge hendelser i lokalsamfunnene.

- Konsernet skal vurdere potensielle og eksisterende kunder i forhold til risiko for korrupsjon, hvitvasking eller terrorfinansiering. Dersom det foreligger mistanke om høy risiko, skal nærmeste leder involveres og fagenheten for bærekraft eller økonomisk kriminalitet konsulteres. Risikoen vil vurderes opp mot eventuelle tiltak som kan redusere den, samt kontraheringsansvar før det blir tatt en beslutning om å etablere kundeforholdet eller gi avslag. Konsernet skal ikke etablere nye kundeforhold eller tilby nye produkter dersom kunden ikke i tilstrekkelig grad har tilfredsstilt vårt behov for dokumentasjon, herunder av reelle rettighetshavere og midlers opprinnelse.
- Dette skal reflekteres i policyer, håndbøker, standarder og retningslinjer for relevante virksomhetsområder.

5.2. Samfunnsengasjert: Ta sosiale og miljømessige hensyn i vår daglige drift

- Samfunnsansvar er vår integrasjon av sosiale og miljømessige hensyn i vår daglige drift, på frivillig basis, ut over å overholde eksisterende lover og regler. Vårt samfunnsoppdrag som sparebank rommer i tillegg et ansvar for verdiskaping og utvikling i vårt markedsområde. Vi skal hjelpe kundene våre å utnytte mulighetene det økte fokuset på bærekraft gir, samt redusere sin bærekraftsrisiko. Slik kan vi samtidig gi et enda tydeligere bidrag til lokal næringsutvikling og innovasjon.
- Vi kan og vil bidra til utvikling i markedsområdet vårt gjennom å være en stabil og solid tilbyder av finansielle tjenester både til husholdninger og bedrifter, også i krevende tider, og gjennom støtten vi gir til kultur, idrett og frivillige organisasjoner.
- De fleste av våre bedriftskunder er små og mellomstore bedrifter. Gjennom langvarige kundeforhold, preget av ansvarlig rådgivning, finansiering og utlån, er vi godt posisjonert til å hjelpe dem vokse og skape nye bærekraftige produkter og markeder. Det forutsetter at våre ansatte gis muligheten til å heve kompetansen sin på bærekraft knyttet til arbeidet de ellers gjør. Da kan vi hjelpe kundene å redusere sine klimagassutslipp, unngå økonomisk kriminalitet, og håndtere klima- og bærekraftsrisiko. På samme måte vil vi søke å påvirke forvalterne av fondene vi distribuerer, gjennom konsernets eierstyring, og gjennom vår øvrige kapitalforvaltning. Slik reduserer vi også vår egen eksponering. I tillegg skal vi arbeide for å minimere utslipp, risiko for økonomisk kriminalitet, samt annen bærekrafts- og klimarisiko i vår egen drift.
- Vi kan og vil bidra til likestilling, mangfold, inkludering og forsvarlige arbeidsforhold både som stor arbeidsgiver i vårt markedsområde, som stor kunde hos mange leverandører, og i arbeidet med bedriftskundene og fondsleverandørene våre.

Konsernet skal vurdere potensielle og eksisterende kunder i forhold til risiko for:

- virksomhet i områder som allerede har vannmangel, eller der slik virksomhet ville ha kommet i konflikt med lokalsamfunnets behov
- handel med dyre- og plantearter som bryter med internasjonale regler for handel med truede dyr og planter, eller som truer bestander av rødlistede arter
- utvikling, testing, produksjon, lagring, eller transport av kontroversielle våpen eller komponenter eksklusivt beregnet på slike våpen, herunder klasevåpen, autonome våpen, antipersonellminer, atomvåpen, kjemiske våpen og biologiske våpen
- eksport/import av våpen eller komponenter eksklusivt beregnet til bruk i våpen, til områder med systematiske og grove krenkelser av menneskerettigheter, utbredt korrupsjon, eller borgerkrig
- innsamling av midler til militært utstyr eller -aktiviteter

- produksjon av tobakk eller komponenter eksplisitt beregnet på slike produkter
- produksjon av pornografisk materiale
- utvinning/produksjon av kryptovaluta
- alvorlig miljøskade, eller manglende økonomisk evne til å gjennomføre nødvendige miljøtiltak og etterleve miljømessige pålegg
- grove og systematiske krenkelser av menneske- og arbeidstakerrettigheter

Dersom det foreligger mistanke om høy risiko, skal nærmeste leder involveres og fagenheten for bærekraft konsulteres. Risikoen vil vurderes opp mot eventuelle tiltak som kan redusere den, samt kontraheringsansvar før det blir tatt en beslutning om å etablere kundeforholdet eller gi avslag. Dette er, eller vil bli, reflektert i policyer og retningslinjer for relevante virksomhetsområder. Satsinger, krav og forventninger spesifikt rettet mot klimaområdet omtales separat i neste kapittel.

5.2.1. Våre forventninger til oss selv

Vi forplikter oss til å ta sosialt ansvar. Det innebærer at konsernet:

- respekterer internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og ikke medvirker til brudd på disse rettighetene
- etterstreber mangfold blant konsernets medarbeidere og arbeider systematisk for at diskriminering på basis av eksempelvis etnisk bakgrunn, religion, seksuell legning, funksjonsevne, alder eller kjønn ikke skal forekomme
- har et arbeidsmiljø preget av inkludering, respekt og omtanke, der trakassering ikke tolereres
- styrker kunnskapen om privat- og markedsøkonomi, spesielt blant barn og unge
- bidrar med innsikt om den generelle samfunnsutviklingen og næringslivets utvikling i konsernets hovedmarkedsområder
- skal bli flinkere til å informere kunden på korrekt måte om bærekraftsaspekter ved produkter og tjenester, enten de er positive eller negative, og få klarhet i kundens egne bærekraftspreferanser
- videreutvikler de ansattes kompetanse slik at de kan bidra enda mer til å oppnå konsernets bærekraftsmål i intern drift og i interaksjon med kunder og samarbeidspartnere
- sprer kunnskap om bærekraft og samfunnsansvar til kunder, samarbeidspartnere og andre interessenter vi er i dialog med

Banken er miljøsertifisert i henhold til Miljøfyrtårns bank- og finanskriterier, via en ekstern, uavhengig sertifisør. Vi har dermed forpliktet oss å ta hensyn til klima- og miljøaspekter knyttet til kredittgiving, finansiering, obligasjoner, spareprodukter/plassering av kundenes innskudd, og forvaltning av virksomhetens egne midler. Miljøfyrtårn er et anerkjent og effektivt verktøy for sertifisering og miljøledelse. Vi bruker det til å jobbe målrettet med å forbedre våre miljøprestasjoner, både innen vår virksomhet mot kunder og innen områdene arbeidsmiljø, avfallshåndtering, energibruk, innkjøp og transport.

Bærekraft blir i økende grad implementert i tradisjonelle ratingbyråers metodikk. Vår ambisjon er at bærekraftsvurderinger skal påvirke vår fundingkostnad positivt målt mot sammenlignbare banker.

5.2.2. Våre forventninger til leverandører og partnere

Vi skal stille krav til at våre leverandører og samarbeidspartnere har et bevisst forhold til bærekraft. Åpenhetsloven og andre lover og regler knyttet til menneskerettigheter,

arbeidsforhold, miljø og klima, korrupsjon og hederlig virksomhet skal også overholdes. Dette innebærer at vi:

- gjør aktsomhetsvurderinger i våre innkjøp, som innebærer tydelige krav til, dialog med og oppfølging av leverandører og samarbeidspartnere
- ber våre leverandører rapportere på sin etterlevelse av kravene

Dette er operasjonalisert i våre retningslinjer for leverandører, samt i bærekraftskriterier for gavetildelinger og sponsorater.

5.2.3. Våre forventninger til våre låntagere

Konsernet har størst mulighet for å påvirke positivt, samt risiko for å påvirke negativt, innen utlån. Det gjelder særlig innenfor bedriftsmarkedet. Vi skal øke vår positive påvirkning, og redusere vår negative påvirkning, i samarbeid med våre kunder. Vi forventer derfor at kundene våre inntar en aktiv holdning til egen praksis på dette feltet, driver i tråd med lover og forskrifter på sitt felt, og arbeider for å leve opp til internasjonale konvensjoner og avtaler innen miljø, sosiale forhold og selskapsstyring. Vi har en målsetning om å:

- vurdere bærekraft i alle kredittsaker, i tråd med EBAs retningslinjer for innvilgning og overvåking av lån
- vurdere bærekraft der dette vurderes som relevant ved etablering av nye bedriftskunder
- bidra, gjennom dialog og kunnskapsdeling, til at våre kunder får et bevisst forhold til bærekraft og klimarisiko

Vi har en vesentlig utlånseksposering mot utvikling av eiendomsprosjekter. I alle relevante eiendomsprosjekter skal derfor uavhengig byggkontrollør kontrollere at prosjektene tilfredsstiller seriøsitetsskrav knyttet til blant annet helse, miljø og sikkerhet (HMS) og arbeidsforhold (jfr Arbeidsmiljøloven).

Dette arbeidet er forankret i vår kredittpolicy.

5.2.4. Våre forventninger som eier, investor og distributør

Ansvarlige investeringer og aktivt eierskap håndteres direkte i banken og ved å videreformidle retningslinjer og krav til våre leverandører. Fondene vi distribuerer til våre kunder har varierende grad av eksponering mot bærekraftsrisiko, og dette er et område hvor vi har stor påvirkning. Vi har derfor valgt å ta en aktiv rolle i SpareBank 1-alliansen for å sikre at fondene dokumenterer sitt arbeid på bærekraft, at resultatene blir tilgjengelige for kundene, og at fondenes bærekraftprestasjoner tas hensyn til i anbefalingene vi gjør til kundene (jfr MiFID II og Offentliggjøringsforordningen; se policy for sparing og plassering for detaljer). Som forutsetning for distribusjon i SpareBank 1s kanaler skal alle verdipapirfondsforvaltere:

- ha bekreftet at de er kjent med og følger SpareBank 1s retningslinjer for bærekraftig distribusjon og anbefaling av verdipapirfond
- ha signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer, og kunne dokumentere sin oppfølging og kontroll av selskapene de er investert i
- årlig oppdatere SpareBank 1 på hvordan ESG-oppfølging av investeringer skjer.

Vi skal operasjonalisere bærekraft i likviditetsforvaltningen og i eierstyringen gjennom spesifikke retningslinjer, inkludert for forsikrings- og pensjonsområdet. Vi skal ivareta

bærekraft i eierrollen både overfor selskap innad i konsernet, og overfor andre selskap konsernet har eierposisjoner i.

5.3. Klimaoffensiv: Redusere egne utslipp, og hjelpe kundene å gjøre det samme

Verden og Norge står overfor omfattende utfordringer på grunn av klimaendringer. Parisavtalen, signert av omtrent alle FNs medlemsland, har som mål å begrense global oppvarming til «godt under» 2 °C sammenlignet med førindustriell tid; øke evnen til å tilpasse seg skadevirkningene av klimaendringene, og «gjøre finansstrømmene forenelige med en bane mot lavutslippsutvikling». Dette innebærer både et ansvar, risiko og muligheter for konsernet. Størrelsen på utfordringen understrekes av at Norge har som mål å redusere utslippene med 50-55% innen 2030 sammenlignet med 1990, og at Klimaloven lovfester Norges mål om å bli et lavutslippssamfunn, der klimagassutslippene er redusert med 80-95 prosent, innen 2050.

Vi skal hjelpe kundene våre i omstillingen, og bevisstgjøre dem om både risiko og muligheter. For konsernet er dette en mulighet til å bidra ytterligere til lokal næringsutvikling og innovasjon.

Konsernet skal vurdere potensielle og eksisterende kunder i forhold til risiko for

- utvinning av, eller kraftproduksjon basert på, fossile brensler, atomkraft, eller vannkraftproduksjon som ikke tilfredsstiller sosiale og miljømessige minstekrav som definert i taksonomiforordningen
- å bidra til økt eller mer effektiv utvinning av fossile brensler, eller transport og lagring av fossile brensler (med unntak av lån som bidrar til omstilling hos eksisterende kunder som har slik virksomhet)
- at kunden driver lobbyvirksomhet rettet mot å svekke en nødvendig omstilling til et lavutslippssamfunn i tråd med Norges mål gjennom Klimaloven og verdens mål gjennom Parisavtalen
- bruk av tømmer fra aktører som driver med ulovlig tømmerhogst, salg av ulovlig hogd tømmer eller avskoging, eller ødelegger tropiske regnskoger, fjerner primærskog eller fredede skoger (High Conservation Value Forests)

Dersom det foreligger mistanke om høy risiko, skal nærmeste leder involveres og fagenheten for bærekraft konsulteres. Risikoen vil vurderes opp mot eventuelle tiltak som kan redusere den, samt kontraheringsansvar før det blir tatt en beslutning om å etablere kundeforholdet eller gi avslag. Dette er, eller vil bli, reflektert i policyer og retningslinjer for relevante virksomhetsområder. For en mer detaljert gjennomgang av konsernets klimarisiko og -muligheter, inkludert en overordnet evaluering av konsernets posisjon gitt ulike klimascenarier, se vår Task-force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)-rapportering.

5.3.1. Våre forventninger til oss selv

Vi skal gjøre vår del for at klimamålene i Parisavtalen nås. Konsernet måler klimagassutslippene sine i scope 1-3 og publiserer informasjonen årlig.

- Konsernet skal redusere klimagassutslipp pr enhet verdiskaping fra driften med 7% per år, i tråd med Parisavtalen. Vi skal kompensere for resterende utslipp ved å kjøpe klimakvoter av høy kvalitet, eller hvis det er hensiktsmessig investere et tilsvarende beløp lokalt for å redusere klimagassutslipp.
- Vi skal være åpne med våre interessenter om hvilke klimarisikoer og muligheter vi ser for konsernet. Vi har forpliktet oss til å rapportere i tråd med TCFDs anbefalinger, og

vil stressteste våre porteføljer i lys av ulike relevante klimascenarier, inkludert innfrielse av 2-gradersmålet.

- Vi skal tilrettelegge for at ansatte skal kunne gjøre klima- og miljøvennlige valg.
- Vi skal gjøre konsernets ansatte bevisst hvilken påvirkning de har på klima og miljø både gjennom egne handlinger og gjennom sitt arbeid i konsernet.

5.3.2. Våre forventninger til våre låntagere

Konsernet vil jobbe sammen med bransjen for å følge opp anbefalingene i Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen på kredittområdet:

- Måle karbonrelatert kreditteksponering
- Inkludere klimakrav som en del av kredittprosessen
- Stille krav til energibruk i lån til bolig og næringsbygg

Gjennom å hjelpe kundene å kartlegge og redusere sine klimagassutslipp, og redusere den fysiske klimarisikoen knyttet til boliger og næringsbygg vi gir lån til, vil vi hjelpe kundene gjøre sin del for at målene i Parisavtalen nås. Slik posisjonerer vi oss for en fremtid der preferansene og mandatene i markedet for funding til banksektoren kan endre seg i tråd med myndighetskrav på klimaområdet.

Banken skal redusere klimagassutslipp knyttet til utlånsporteføljen vår med 7% per år per enhet verdiskaping. Hvis vi ikke når målet skal vi årlig kjøpe klimakvoter av høy kvalitet for å kompensere differansen, eller hvis det er hensiktsmessig investere et tilsvarende beløp lokalt for å redusere klimagassutslipp.

Bankens største utlånseksponering er mot eksisterende eiendom, både gjennom boligkunder, bedriftskunder som har inntekter fra utleie av eiendommer, og bedriftskunder i andre bransjer som har sikkerhet i eksisterende eiendommer. Denne bransjen har svært begrensede direkte utslipp. Her blir vår viktigste rolle å hjelpe kunden redusere utslipp ved å renovere i stedet for å rive, resirkulere og gjenbruke materialer ved renovering, bruke nye materialer med lavt klimafotavtrykk, og sørge for at bygget har lavere energibruk og er tilpasset fysisk klimarisiko etter renovering.

Hvis boligkjøpere eller leietagere i større grad krever miljøsertifiserte eller energieffektive bygg, er dette en markedsrisiko for våre kunder med eksisterende eiendom, og oss som utlåner. Vi tilbyr derfor i dag gunstigere lånevilkår til energieffektive boliger og næringseiendommer. Vi vurderer også forretningsmuligheten knyttet til andre produkter og tjenester som hjelper eiendomskundene bli mer energieffektive, samt redusere fysisk klimarisiko.

Vår utlånsportefølje innen eiendomsprosjekter, samt bygg og anlegg, er eksponert mot direkte utslipp fra byggeplassen. I tillegg til å stimulere klimariktige valg knyttet til material- og energibruk i selve bygget, blir derfor vår viktigste rolle å hjelpe prosjektutviklere og maskinentreprenører i overgangen til nullutslippsløsninger på anleggsplassen. På samme måte vil vi bidra med relevant rådgivning til andre kunder som bruker kjøretøy, som drifts- og transportselskaper, i overgangen til nullutslippsløsninger.

Banken skal i tiden fremover gå i dialog med de viktigste lånekundene våre for å lære mer om hvilke utfordringer og muligheter de ser i en fremtid med krav til reduserte utslipp. Dette gjelder også våre industrikunder, der vi har en utslippseksponering. Vi vil også gi relevante råd om forretningsmuligheter og finansiering til låntagere som får økte forretningsmuligheter på grunn av tøffere klimakrav, for eksempel innenfor fornybar energi

og energieffektivisering. Konsernet har pr i dag ingen direkte utlånseksponering mot fossil energiproduksjon, og har heller ikke ambisjon om å endre dette. Den indirekte eksponeringen mot slike bransjer er også svært liten.

5.3.3. Våre forventninger som eier, investor og distributør (kapitalforvaltning)

Vi skal ta hensyn til klimarisiko i vår kapitalforvaltning. Vi forventer at våre norske fondsleverandører følger de bransjespesifikke anbefalingene innen investeringer og kapitalforvaltning:

- Stresstester porteføljen mot nullutslipp i 2050 og reduserer eksponering mot klimarisiko
- Integrerer klimarisiko i mandater, strategier, analyser og investeringsbeslutninger
- Setter mål for allokert kapital til næringer som bidrar til å nå Parisavtalens målsetninger
- Måler klimagassutslipp fra porteføljen, synliggjør disse, og setter klare mål for reduksjon
- Unnlater å investere i følgende virksomheter:
 - Gruveselskaper og kraftprodusenter som får vesentlige deler av sine inntekter fra termisk kull, eller som baserer vesentlige deler av sin virksomhet på termisk kull
 - Selskaper som bidrar til alvorlig miljøskade
 - Handlinger eller unnlatelser som på et aggregert selskapsnivå fører til uakseptable nivåer av klimagasser

Dette er operasjonalisert i SpareBank 1s retningslinjer for bærekraftig distribusjon og anbefaling av verdipapirfond.

Vi integrerer hensynet til klimarisiko i forvaltning av bankens likviditet og i eierstyringen gjennom spesifikke retningslinjer på bærekraft. Vi skal hensynta klimarisiko i eierrollen både overfor selskap innad i konsernet, og overfor andre selskap konsernet har eierposisjoner i.

6. Rapportering

6.1. Intern rapportering

Ansvarlig	Mottaker	Tidspunkt
Leder bærekraft	Presenterer fagområdet for styret årlig (se over).	Mars/April, etter årsrapportering
Leder bærekraft	Rapportering på status på tiltakene i tiltaksplanen under bærekraftstrategien til konsernledelse og styret	Hvert kvartal
Ledere i konsernet	Måltall på bærekraft (balansert målstyring)	Hvert kvartal

Konsernet rapporterer kvartalsvis på bærekraftsrisiko, inkludert klimarisiko, som del av konsernets ordinære risikorapportering til konsernledelse og styre. Denne rapporteringen skal inneholde informasjon om status for strategiarbeidet og tiltak for å iverksette strategien, regulatoriske endringer og eventuelle tilhørende oppdateringer av retningslinjer og rutiner, og eventuelle hendelser eller medieomtale som vedrører bærekraftsområdet.

6.2. Ekstern rapportering

Bærekraftenheten er ansvarlig for ekstern rapportering på bærekraft. Over tid vil ansvaret flyttes over til økonomiavdelingen.

Ansvarlig	Mottaker	Tidspunkt
Leder bærekraft	UNEP FI Principles for Responsible Banking	Ca 1.2
Leder bærekraft	Forbrukertilsynet (aktsomhetsvurderinger og hendelser, Åpenhetsloven)	30.6 (som del av årsrapport)
Leder bærekraft	FNs Global Compact	Ca 1.2
Leder bærekraft	Regnskapsloven § 3-3a-c redegjørelse om samfunnsansvar	30.6 (som del av årsrapport)
Konserndirektør HR og Organisasjonsutvikling	Kultur- og likestillingsdepartementet (Aktivitets- og redegjørelsesplikt under likestillings- og diskrimineringsloven)	30.6 (som del av årsrapport)
Økonomisjef	Finanstilsynet (Art.8-rapportering etter taksonomiforordningen)	Antar 30.6 (som del av årsrapport)

Konsernet rapporterer årlig på arbeidet med bærekraft i henhold til rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative (GRI) gjennom årsrapporten. Dette inkluderer klimaregnskap i egen virksomhet. Konsernet rapporterer i tillegg årlig på klimarisiko med basis i TCFDs rammeverk.

7. Avvikshåndtering

- Ledere for virksomhetsområdene og stabsenheter i konsernet skal informere konsernets leder for bærekraft umiddelbart om vesentlige hendelser (se definisjon). Leder for bærekraft rapporterer videre til konserndirektør for strategi og forretningsutvikling, administrerende direktør og styret.
- Ved kritiske regelverksbrudd skal det rapporteres umiddelbart til både til konsernledelsen og styret.
- Leder for bærekraft kan beslutte policyavvik ved lav, moderat eller alvorlig risiko. Konsernledelse og styre beslutter ved meget alvorlig eller kritisk risiko.
- Beslutningsprosedyre ved policyavvik overfor lånekunder og andre kunder er beskrevet i punkt 5.
- Hvis en medarbeider bevisst eller grovt uaktsomt forårsaker kritiske eller gjentatte alvorlige brudd på lovverk relatert til klima, miljø, sosiale forhold eller selskapsstyring, vil reaksjonsformen avpasset etter den konkrete situasjonen. Avskjed eller oppsigelse vil imidlertid kunne vurderes i de mest graverende tilfellene.